

Модул 8. Соработка со училишта, заедници и национални рамки за врсничко насилство

**Co-funded by
the European Union**

Овој модул ги истражува начините на кои родители можат ефективно да соработуваат со училишта, заедници и да користат национални рамки за борба против малтретирање за да создадат безбедна средина за своите деца. Преку разбирање на политики, градење партнерства со едукатори и учење стратегии за застапување, родителите ќе стекнат алатки потребни за заштита на децата од врсничко насилство и придонесување кон позитивна училишна култура.

Разбирање на важноста на соработката меѓу училиште и родители

Создавањето безбедна средина, слободна од врничко насилство, бара цврсти партнерства помеѓу родителите и училиштата. Ефикасната соработка започнува со воспоставување заедничка визија каде двете страни се гледаат како сојузници, а не како противници. Ова партнерство се гради врз меѓусебно доверба, отворена комуникација и почитување на улогите на секој во развојот на децата.

Рано откривање

Кога родителите и училиштата одржуваат отворена комуникација, знаците на предупредување за малтретирање можат да се идентификуваат порано, овозможувајќи навремена интервенција пред ситуациите да ескалираат.

Доследни пораки

Децата имаат корист кога добиваат исти пораки за почит, вклученост и соодветно однесување и дома и во училиштето, што ја зајакнува позитивната социјална норма.

Заедничка одговорност

Кога родителите и училиштата соработуваат, тие создаваат систем на споделена одговорност за одржување позитивна училишна средина каде што сите деца можат да напредуваат.

Пристапот на Европската Унија кон спречување насилство

Иако Европската Унија нема единствени, обврзувачки закони кои специфично се однесуваат на малтретирање, таа активно промовира заштита на децата и напори против малтретирање преку различни рамки, препораки и индиректни правни механизми. Овие политики им овозможуваат на родителите да ги поддржуваат и застапуваат правата на своите деца, како во училиштата така и во онлајн средини.

Конвенција на Обединетите Нации за правата на детето (UNCRC)

UNCRC, која е ратификувана од речиси секоја земја во светот, формира основа за напорите за заштита на децата, вклучително и превенцијата на врничко насилство. Неколку членови се особено релевантни за ситуации на малтретирање:

- **Член 16** - ги штити децата од нарушување на нивната приватност, што прави онлајн малтретирањето (сајбер-врничко насилство) прекршување на овие заштити
- **Член 19** - пропишува дека владите, училиштата и семејствата се одговорни за создавање безбедни средини слободни од малтретирање и насилство
- **Член 37** - ги штити децата од сурво или понижувачко постапување, што вклучува сериозно малтретирање.

Препорака на Советот на Европа CM/Rec(2018)7

Оваа препорака се фокусира на заштита на правата на децата во дигиталната средина, адресирајќи го сајбер-врничкото насилство преку неколку клучни принципи:

Родителите можат да се запознаат подетално со овие рамки преку целосниот текст на UNCRC [UNCRC full text](#) и препораките на Советот на Европа [Council of Europe recommendations](#).

Иницијатива на Европската Комисија против малтретирање

Европската Комисија спроведува неколку стратешки иницијативи за борба против малтретирањето во училиштата и онлајн средините, обезбедувајќи рамки кои ги водат националните политики во земјите членки.

Стратегија на ЕУ за правата на детето

Стратегијата за 2021–2024 година ги интегрира мерките против малтретирање во пошироката рамка за промоција на правата на децата.

Better Internet for Kids (BIK)

Оваа иницијатива се занимава со сајбер-врсничкото насилство преку промовирање на дигитална писменост и безбедност.

Education and Training 2020 (ET2020) Framework

Рамката ET2020 промовира квалитетно образование и ги охрабрува земјите-членки да усвојат **целосен пристап на училиште (Whole School Approach)** за справување со врсничко насилство.

Овие европски рамки обезбедуваат основа за поспецифични национални политики кои ги штитат децата од врсничко насилство.

Италијански законски рамка против врсничко насилство

Италија воспостави сеопфатни законски рамки за спречување и борба против врсничкото насилство, со посебно внимание на сајбер-врсничкото насилство. Овие закони обезбедуваат јасни насоки за училиштата, родителите и дигиталните платформи во врска со нивните одговорности за создавање безбедна средина за децата.

Директива MIUR бр. 1455/06

Се фокусира на поттикнување инклузивна училишна култура изградена врз почит, солидарност и мирна средина слободна од врсничко насилство.

1

Закон 71/2017 – Одредби против сајбер-врсничко насилство

Се однесува на насилство преку дигитални технологии, вклучувајќи социјални мрежи, апликации за пораки и онлајн платформи.

2

Закон 70/2024 – Засилени мерки

Воведува построги мерки за борба против традиционалното и сајбер-врсничкото насилство, нагласувајќи ја одговорноста на училиштата и рехабилитацијата на насилниците преку задолжителни психо-образовни програми за сторителите и жртвите.

3

Претседателски декрет бр. 81/2023

Воведува физичка и психолошка заштита во училиштата со цел создавање на средини слободни од сите форми на насилство, вклучувајќи врсничко насилство..

4

Санкции и последици

Италијанскиот закон воспоставува јасни последици за врсничко насилство:

За сторителите: Училишни дисциплински мерки (суспензија/исклучување), кривични обвиненија за сериозни случаи и задолжителни психо-образовни програми.

За училиштата: Можни казни или административни санкции ако не ги спроведуваат антиврсничките политики.

За онлајн платформите: Финансиски казни за непочитување на обврските за отстранување штетна содржина. Родителите можат да дознаат повеќе за италијанските антиврснички политики на веб-страницата на Министерството за образование

[Ministry of Education website](#) и во Службен весник [Official Gazette](#).

Полски политики против врсничко насилство

Училиштата во Полска се обврзани со закон да развијат свои антиврснички политики кои се усогласени со националните упатства. Овие локални политики се водат од неколку клучни регулативи кои воспоставуваат јасни одговорности за образовните институции.

Клучни правни рамки:

- **Закон за образовниот систем** (*Ustawa o systemie oświaty z dnia 7 września 1991 r., Dz.U. 1991 nr 95 poz. 425*)
- **Регулација на Министерот за национално образование за обезбедување безбедност во училиштата** (*Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej w sprawie zapewnienia bezpieczeństwa w szkołach z dnia 31 grudnia 2002 r.*)
- **Законот за труд** (*Ustawa z dnia 26 czerwca 1974 r., Dz.U. 1974 nr 24 poz. 141*), член 943 – применлив за врсничко насилство на работни места, вклучувајќи и вработени во училиштата.

Одговорности на училиштата во Полска

Полските училишта имаат сеопфатни законски обврски за обезбедување безбедна средина за учениците:

Превенција

Спроведување сеопфатни превентивни програми кои ги едуцираат учениците, наставниците и родителите за препознавање, превенција и справување со насилство.

Пријавување

Создавање јасни и достапни канали за учениците, родителите и вработените да пријавуваат случаи на насилство без страв од одмазда.

Истражување

Навремено истражување пријавени инциденти со прибирање докази, интервјуирање на вклучените страни и проценка на сериозноста на ситуацијата.

Поддршка

Обезбедување психолошка и педагошка помош на учениците погодени од булинг преку училишни психолози, советници или надворешни специјалисти.

Последици

Наставниците кои не ги пријавуваат инцидентите на малтретирање можат да се соочат со:

- Дисциплински мерки од училиштето, вклучувајќи опомена или отказ.
- Правни последици според Кривичниот законик за занемарување на обврските за пријавување.

Иако родителите во Полска немаат законска обврска директно да пријавуваат инциденти на врсничко насилство кај властите. На истото се поттикнуваат и учениците. Законот за образовен систем нагласува дека учениците треба да учествуваат во создавање безбедна и почитувачка средина во училиштето.

Правна рамка против врсничко насилство во Северна Македонија

Северна Македонија има воспоставено правни рамки за борба против врсничко насилство во училиштата преку Законот за основно образование и придружните упатства од Министерството за образование. Училиштата во Северна Македонија мора да развијат свои политики против врсничко насилство кои се усогласени со националните рамки, при тоа адресирајќи специфичните потреби на секоја образовна институција.

Превенција

Училиштата мора да спроведуваат превентивни програми кои вклучуваат работилници, кампањи за подигање на свеста и интеграција на наставниот план за почит и емпатија.

Заедница

Училиштата мора да ги вклучат родителите во работилници и иницијативи против врсничко насилство, додека развиваат партнерства со локални организации од граѓанското општество за зголемување на ресурсите и ефектот.

Пријавување

Кога ќе се појави врсничко насилство, училиштата мора да воспостават достапни системи за пријавување, да спроведуваат брзи истраги и да применуваат мерки за заштита на жртвите кои го приоритетизираат нивното безбедност и емоционална поддршка.

Обука

Министерството за образование наложува програми за обука за наставниците и вработените со цел да ги препознаваат знаците на врсничко насилство, ефикасно да посредуваат во конфликти и да ги разбираат законските протоколи за постапување во такви случаи..

Надзор, одговорност и правни обврски

Министерството за образование го следи усогласувањето на училиштата со политиките против врсничко насилство преку:

- периодични инспекции и извештаи за напредок
- барања за документација за случаи на врсничко насилство
- редовни ажурирања за превентивни активности

За конкретно сајбер насилство, училиштата мора да ги едуцираат учениците за безбедно онлајн однесување и да соработуваат со локални линии за помош како „Ало Бушавко“.

Во Северна Македонија, Законот за основно образование воспоставува јасни правни обврски за училиштата и наставниците во однос на врсничкото насилство, додека за родителите и учениците постојат различни очекувања во нивните улоги за одржување на безбедна средина.

Училиштата обично поттикнуваат средини во кои се охрабрува пријавувањето, но тоа претставува образовна практика, а не законска обврска за родителите и учениците. Примарната законска одговорност останува кај образовните институции и нивниот кадар.

Турски политики против врничко насилство

Турција воспостави сеопфатни законски рамки за превенција и справување со врничко насилство во образовните установи, со јасни насоки за училиштата, наставниците, родителите и учениците.

Клучна законска рамка

- CIRCULAR 2024/56: Безбедност во образовните средини
- Измени во Правилникот за средните образовни институции
- Член 8 од Европската конвенција за човекови права
- Конвенцијата на Обединетите Нации за правата на детето
- Закон бр. 5237 (Турски кривичен законик)
- Закон бр. 5651 (за сајбер насилство)

Одговорности на училиштата

Според CIRCULAR 2024/56, училиштата во Турција имаат специфични обврски:

Мерки за безбедност

Училишните администрации мора да преземат неопходни мерки за обезбедување на безбедноста во и надвор од училиштето, во соработка со надлежни институции и организации.

Проценка на ризик

Директорите на училиштата мора да ги идентификуваат ризичните фактори кои можат да предизвикаат насилство во образовната средина и да преземат неопходни превентивни мерки.

Поддржувачки служби

Училиштата мора да обезбедат соодветни услови и кадровска поддршка за служби за насочување и психолошко советување со цел спречување на насилство.

Дигитална безбедност

Училиштата мора да го прошируваат своето делување за развивање на вештини за безбедно просторно однесување на децата и виртуелна писменост во дигитални средини.

Родителите и учениците можат да дознаат повеќе за турските политики против врничко насилство преку официјални извори како Службен весник [Official Gazette](#) и Политиките за образование на Турското Министерство за национално образование [Education Policies of Turkish National Education Ministry](#).

Во Турција, наставниците имаат конкретни законски обврски во врска со инциденти на врничко насилство, додека родителите и учениците имаат различни очекувања и процедури за справување со ваквите ситуации.

Процедура за родители и ученици

Иако родителите и учениците во Турција немаат законска обврска да пријавуваат врничко насилство, постои јасна процедура која можат да ја следат кога ќе се случи насилство:

- Контакт со училишната администрација
- Формална пријава до CIMER
- Нотарско предупредување
- Административна жалба
- Правна постапка

Иако родителите немаат законска обврска да пријавуваат малтретирање, се препорачува да ги следат овие чекори за да создадат безбедна училишна средина за сите ученици.

Политика против врсничко насилство во Романија

Романија воспостави сеопфатни рамки против врсничко насилство кои бараат училиштата да развијат и спроведат конкретни стратегии за превенција и справување со врсничкото насилство. Овие политики го нагласуваат спречувањето, раната интервенција и создавањето позитивна училишна клима.

Одговорности на училиштето

На почетокот на секоја учебна година, романските училишта мораат да:

- Изготват стратегии и планови за обезбедување на социјална клима погодна за квалитетно образование
- Применуваат политики за превенција и борба против врсничкото насилство
- Спроведуваат процеси на учество кои вклучуваат ученици, родители, наставници и помошен персонал
- Изведуваат годишни евалуации на образовната клима преку дебати, фокус-групи и предлози за воннаставни активности

Секое романско училиште мора да формира група за акции против врсничко насилство која вклучува:

- Директорот на училиштето
- Училишниот советник
- Тројца наставници обучени за превенција на насилство
- Двајца или повеќе претставници на учениците
- Претставник на родителите
- Претставници на локалната власт

Оваа група е одговорна за превенција, идентификација и решавање на инциденти на врсничко насилство меѓу учениците, кои се извршуваат преку физички, вербални, социјални и/или кибер активности.

Правни обврски во Романија

Училиште

Во Романија, наставниците и училишниот персонал имаат конкретни законски обврски во врска со инциденти на врсничко насилство.

Обврски на наставникот

Наставниците во Романија имаат јасни законски обврски кога се идентификува врсничко насилство.

Обврски на учениците

И учениците во Романија имаат конкретни обврски за пријавување.

Застапување за вашето дете во училиштето

Застапувањето за вашето дете во образовниот систем е една од највлијателните улоги што родителот може да ја преземе. Истражувањата покажуваат дека училиштата со активна родителска вклученост се поуспешни во намалувањето на врсничкото насилство и создавањето инклузивна средина. Како застапник, вие ги штитите правата на вашето дете, соработувате со наставниците за наоѓање решенија и го охрабрувате вашето дете да ги искаже своите потреби.

Подгответе документација

Чувајте детална евиденција за инциденти на врсничко насилство, вклучувајќи датуми, описи и било какви докази (снимки на екранот, фотографии, изјави на сведоци).

Разберете ги училишните политики

Запознајте се со политиките на вашето училиште за спречување на врсничко насилство, протоколите за пријавување и Кодексот на однесување.

Барање формален состанок

Доколку вашето дете доживее врсничко насилство, побарајте состанок со соодветните училишни власти.

Континуирано следење

Закажувајте редовни средби со наставниците и училишните советници за да дискутирате за напредокот на вашето дете и да се осигурате дека договорените интервенции се спроведуваат ефикасно.

Покрај индивидуалното застапување, разгледајте можност за учество во пошироки училишни иницијативи преку волонтирање во комитети, поддршка на работилници против врсничко насилство или застапување за програми кои учат емпатија и решавање конфликти.

Студија на случај: Ефективно родителско застапување

Следната студија на случај покажува како родител ефективно застапувала за своето дете кое доживувало кибернасилство, соработувајќи со училиштето за создавање сеопфатно решение.

Ситуацијата

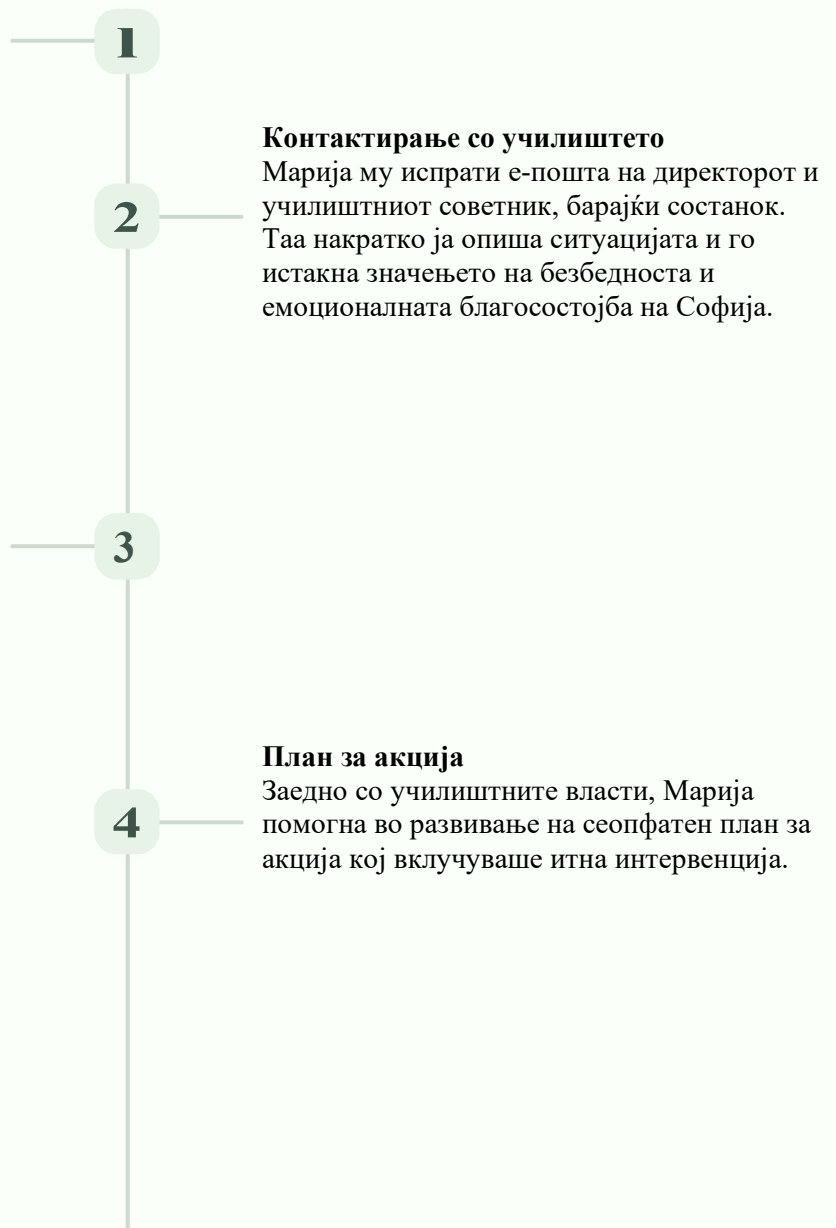
Марија забележала промени во однесувањето на својата 16-годишна ќерка Софија. Некогаш друштвена и ентузијастична за училиштето, Софија почнала да пропушта оброци, да го избегнува телефонот и да се изолира во својата соба. Кога Марија внимателно ја прашала, Софија открила дека соучениците ја малтретираат преку интернет, споделувајќи обработени фотографии со навредувачки натписи на социјалните мрежи и шират гласини во групните четови. Софија се плашела да оди на училиште и ја молела мајка ѝ да не каже никому, стравувајќи дека тоа ќе ја влоши ситуацијата

Собирање докази

Марија ја уверил Софија дека ќе ја решат ситуацијата заедно и побара да ѝ ги покаже навредливите објави и пораки. Таа направи снимки на екранот од објавите на социјалните мрежи.

Состанокот

За време на состанокот, Марија остана смирена и фокусирана, ги претстави своите докази и објасни како кибернасилството влијаело на Софија емоционално и академски.

Дома, Марија продолжи да ја поддржува Софија, охрабрувајќи ја да се врати кон активности што ѝ причинуваат задоволство, како сликање и свирење гитара, организирајќи семејни активности и одржувајќи отворена комуникација за нејзините искуства и чувства

Соработка со училиштниот советник и психолог

Училишните советници и психолозите се вредни ресурси за справување со ситуации на врсничко насилство. Овие професионалци имаат специјализирана обука за развој на децата, ментално здравје и решавање конфликти, што ги прави идеални партнери за родители загрижени за врсничкото насилство.

Улогата на училиштниот советник и психолог:

- Обезбедување индивидуална поддршка на учениците кои доживеале врсничко насилство
- Работа со учениците кои учествуваат во врсничко насилство
- Спроведување на превентивни програми и кампањи за подигање на свеста
- Обука на наставниците и персоналот за препознавање и реагирање на врсничкото насилство
- Медијација на конфликти меѓу учениците кога е соодветно
- Обезбедување на семејствата со дополнителни ресурси кога е потребно

Вклучување на училишната администрација

Училишните администратори, вклучувајќи директори и заменик-директори, имаат клучна улога во воспоставувањето и спроведувањето на училишните политики против врсничко насилство. Кога проблемите со врсничко насилство не се решаваат на ниво на одделение или кога ситуациите се особено сериозни, вклучувањето на администраторите станува важен чекор во застапувањето.

Учествување во училишни иницијативи против врсничко насилство

Покрај застапувањето за вашето дете, учеството во училишни иницијативи против врсничко насилство им овозможува на родителите да придонесат за создавање побезбедна средина за сите ученици. Ова учество покажува посветеност кон позитивната училишна култура и често обезбедува поголема увидност во пристапот на училиштето кон превенција на врсничко насилство.

Постојат многу можности за вклучување на родителите во активностите против врсничко насилство:

Волонтерски активности:

- Придружете се на родителско-наставничките организации
- Учествувајте во комитети за безбедност или училишна клима
- Помагајте во организирање или спроведување на настани против врсничко насилство
- Волонтирајте како надзорник на игралиште или помошник во трпезарија
- Помагајте во воннаставни програми кои промовираат инклузија

Застапување и поддршка

- Застапувајте програми за превенција на врсничко насилство
- Поддржувајте финансирање на иницијативи против врсничко насилство
- Споделувајте релевантни ресурси со училишното раководство
- Помагајте во превод на материјали за различни семејства
- Поврзувајте ги училиштата со заеднички ресурси или предавачи

Вклучување во пошироката училишна заедница

Создавањето средина без врсничко насилство се протега надвор од поединечните одделенија кон целата училишна заедница. Кога родителите се вклучуваат во оваа поширока заедница, тие помагаат во поттикнување култура на почит и инклузија која користи на сите ученици и тоа на неколку начини:

- Врските со другите родители создаваат мрежа за поддршка и информации:
- Соработка со заеднички организации:

Невладини организации

Услуги за ментално здравје

Програми за млади